

Kva kompetanse treng bonden i 2017?

- Spesialrettleiar Bjørn Gunnar Hansen
TINE Rådgjeving
- Bygd på kukontrolldata, rekneskap og samtalar med 186 mjølkebønder dei siste 8 åra, frå Østfold til Nordland

Intervju – utfordring og mange gode historier

Sju år mellom borna....

Kva gjer du med oksekalvane?

”Det er jo ett av problemene med alle spørreundersøkelsene som kommer, det er ganske vanskelig å svare....., det går av og til ikke an, for spørsmålene krever mer enn bare ett kryss altså...”

Kva er kompetanse?

Kompetanse

- Kunnskap (Fagleg innsikt)
- Ferdigheiter (Kunne ta kunnskapen i bruk, kunne gjere i praksis, gjennomføre)
- Holdningar (meiningar, tru, vilje, innstilling, motivasjon)
- Talent

Kva betyr fagkunnskap i praksis ?

Fagkunnskap

- Agronomkunnskapen er framleis viktig
  - + Dekningsbidrag
  - + Betre beslutningar, dvs:
    - infosamling
    - fokus på vegval
    - «på hogget» (All utdanning)
- Ferdigheiter
  - Bruke hammar og skrunøkkel (fôrutleggjar)
  - Taus kunnskap

-
- Kva praktiske konsekvensar får det at fagkompetanse er viktig i drifta?
  - Kan ein bli ein flink bonde utan mykje utdanning?
  - I så fall, kva treng ein?

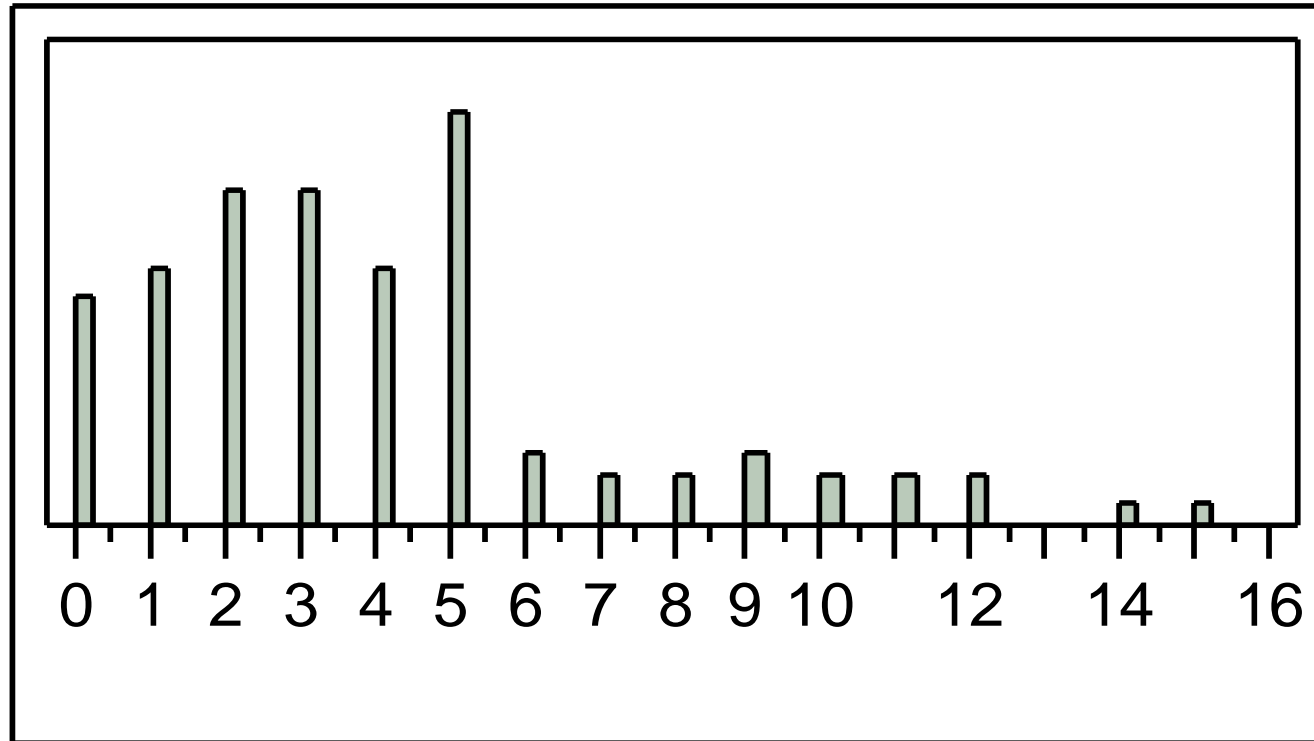

Sosial kompetanse og nettverk

Du klarer ikkje å drive garden heilt åleine.....

Nettverk

Middel 4

Sosial kompetanse er nyttig

- «Vi er ei gruppe bønder i området her som møtest jamt og snakkar ope om alle dei problema me har, eg trur det er grunnen til at me trivest så godt»
- «Du må ha nokon å snakke med viss du møter litt motgang, ikkje berre om kyr,...det er viktig å kome seg gjennom dei tinga som er vanskelege...me er kameratar som er på telefonen kvar veke og har ein studiering der me møtest, og går gjennom jorda og dyra og det me tenkjer på»

Kva har sosial kompetanse og nettverk å seie ?

- Lågare veterinærutgifter
- Lågare maskinkostnader
- Auka motivasjon
- Sosial støtte
- Bete samarbeid

Samspel

fagkompetanse ↔ nettverk

Leiarkompetansen blir meir aktuell

Ferdigheiter:

- kunne kommunisere
- kunne delegere

Holdningar:

- Kunne leve med at andre gjer jobben annleis
- Ha tillit til at andre klarer jobben

Kva når leiarkompetansen skrantar? Døme frå samdrifter...

- ”Det er viktig å sjå det positive med den andre...eg har bestemt meg for at eg ikkje skal gå og irritere meg over det ”.
- «Viss kjemien ikkje stemmer...det er dette med å innsjå egne begrensningar kanskje, ikkje alle er like gode på det....»

Personleg kompetanse

- Sjølvinnsikt ; Er du god med ku eller god med folk eller .....?
  - «Eg er kumann og ingen snekkar, difor overlet eg snekkararbeidet til fagfolk»
  - Er du løve, ugle eller St. Bernhardshund?
- Holdning/ innstilling
  - Motivasjon
  - Vere «på hogget»
  - Ta ansvar
  - Humør

A dried branch with two leaves is positioned on the left side of the image. The branch extends horizontally across the lower half of the frame. The leaves are dark brown and appear to be from a tree. The background is a light, textured surface, possibly paper or fabric, with some faint, irregular brown stains or patterns.

Kva har motivasjon/glød å seie?

Motivasjon

Bonde i Nordland –motiverer seg sjølv:

Av og tæl bli æ lei. Men da tenke æ bærre på den tida eg jobba på fæskbruket, og stod med hendern ned i kaldvatnet.....og da tenke æ: Så godt æ har det nu.

Rogalendingar med nytt fjøs:

-Dette må du ville 110% eller så har du ikkje ein sjanse. Pengane kjem ikkje inn av seg sjølve, du må jobbe for dei og ha ei veldig interesse.

Rogalending:

«Viss du misser gløden, kva har du att då?»

Kor viktig motivasjonen er

- Motivasjon gjer at du:
  - føler du har kontroll over problema
  - blir meir på hogget

Kva vil det seie å vere på
hogget?

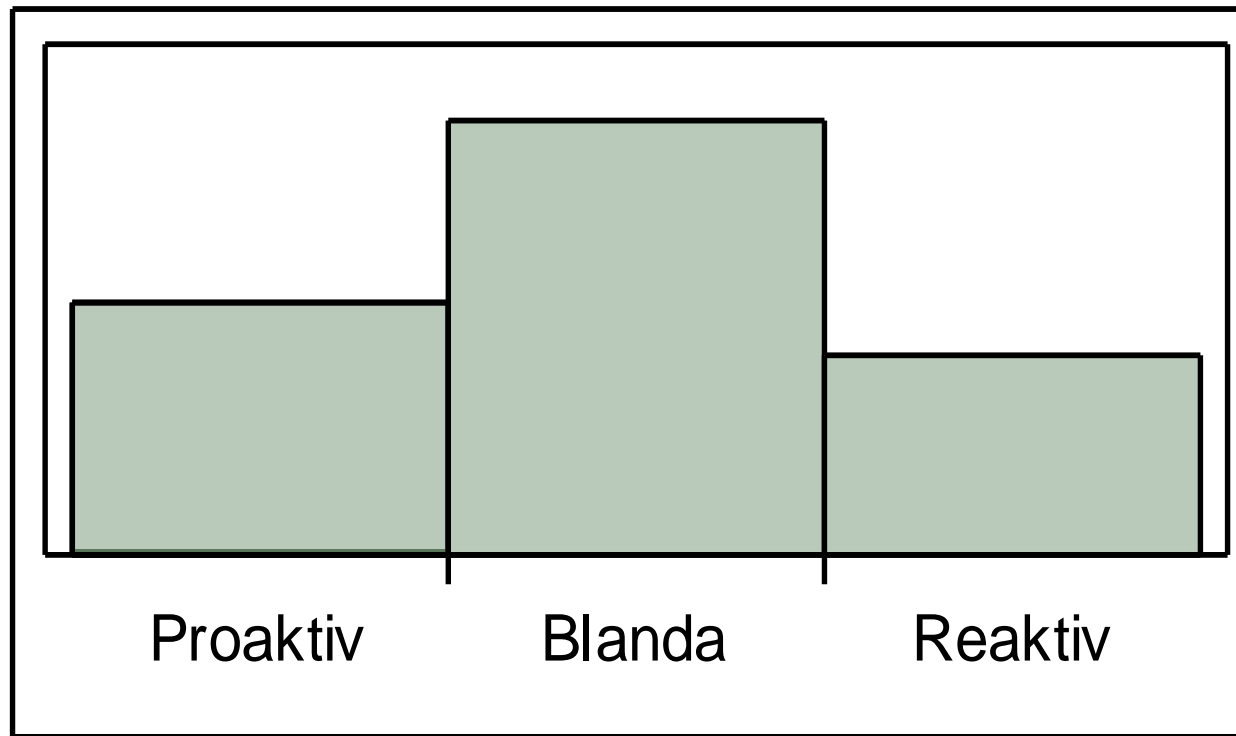

På hogget

“For mange år sidan fekk eg oksydasjonssmak i mjølka... Eg hugsa eg hadde lese noko om det i Buskap, og bladde meg fram til eg fann rett årgang og nummer. Så kontakta eg forsøksringen og me fann ut at jorda i området her inneheld lite selen...så neste vekstsesong byrja eg med selenhaldig gjødsel, og sidan har eg aldri hatt oksydasjonssmak”.

Er bonden på hogget?

Å vere på hogget fører til..

- + Fruktbarheit
- + Lågare grovfôrkostnader
- + Meir rekning og planlegging
- + Meir oppteken av framtida

Ansvar.....

Intervjuar: Kva har mest å seie for økonomien på garden?

Bonde 1: Det som har mest å seie positivt er kor mykje me arbeider utanom bruket. For på bruket er det lite me kan gjere for å påverke økonomien. Men negativt kan me påverke ved å investere i garden.

Bonde 2: Vel, landbrukspolitikken er viktig, men eg legg òg merke til at dei som får best resultat er dei som gjer sitt beste. Så kor mykje arbeid du legg ned har og mykje å seie.

Kor viktig er det å ta ansvar?

Del verda i to: Driv så godt råd er på eigen gard og følg med på landbrukspolitikken og økonomien.

Bønder som berre er opptekne av årsaker på garden, eller berre årsaker utanfor garden kjem dårlegast ut økonomisk.

A dried, pressed leaf is shown against a light, textured background. The leaf is dark brown and elongated, with a stem that curves from the bottom left towards the top left. Another similar leaf is visible on the right side of the image, attached to a stem that curves from the bottom right towards the top right. The background has a subtle, wavy pattern in shades of cream and light brown.

Kva har humør/ innstilling å
seie?

Humør er viktig for å halde ut

Bonde 1:

“Vel, den einaste måten å finansiere nye driftsbygningar notildags er at dei brenn ned. For du har ikkje sjanse til å klare det med den kvotestorleiken me har på våre kantar”.

Bonde 2:

“Fordelane er at eg likar veldig godt å drive min eigen gard, og at eg kan vere min eigen sjef. Eg kan legge opp dagen sjølv, og et likar å ha eit utfordrande yrke der eg kan bestemme ting sjølv”.

Alla har dårlege dagar, men...

- “Eg føretrekkjer å snakke med dei som er optimistar, dei negative prøver eg å unngå. Då blir eg berre i dårleg humør.”

Kva har godt humør å seie for drifta?

- Auka motivasjon
- Les fleire fagblad
- Får meir hjelp av familien
- Meir nøgd med rettleiaren
- Held ut lenger som mjølkebønder

Konklusjon

- Å vere bonde krev
  - Fagkompetanse
  - Leiarkompetanse
  - Personleg kompetanse
  - Sosial kompetanse
  - Talent ?
- Bondeyrket er krevjande 😊

Takk for meg!

